

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 26. november 2019 af Østre Landsrets 20. afdeling
(landsdommerne Henrik Bitsch, Ib Hounsgaard Trabjerg og Johan Busse (kst.) med
domsmænd).

20. afd. nr. S-3650-18:

Anklagemyndigheden

mod

1) T2
(Født marts 1987)

2) T1
(Født september 1978)

(begge v/ advokat Jacob Forman, besk.)

Retten i Odenses dom af 5. december 2018 (2-1147/2018) er anket af de tiltalte med på-
stand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået domfældelse i overensstemmelse med byrettens bevisre-
sultat samt skærkelse således, at tiltalte T1 udvises af Danmark med
indrejseforbud.

Supplerende sagsfremstilling

Af Virksomhed1's leveringssted af 15. september 2016 vedrørende den i sagen
omhandlede dyretransport fremgår det, at V2 har leveret 27 svin, og at Virk1 har
leveret 203 svin. Der er ikke angivet afhentningstidspunkt og ankomsttidspunkt. Det er
bl.a. oplyst, at der i alt er fundet 11 døde svin, at dyrlægen var V1, og at
chaufføren var " T2 ".

Det fremgår af et notat fra [redacted] Slagtehus [redacted], at der er foretaget vejninger af 10 svin fra den omhandlede dyretransport (svinene med nr. 1539-1548 med en vægt mellem 74,9 kg. og 94,4 kg.).

Endvidere er der sket dokumentation fra en fotomappe udarbejdet af embedsdyrlæge V1.

Der er under sagen endvidere sket dokumentation fra temperaturtabeller for døgnet den 15. september 2016 for Østjylland, Fyn og Vest- og Sydsjælland. Det fremgår heraf, at døgnets laveste temperatur lå omkring 12 grader.

Herudover er der bl.a. sket dokumentation fra udskriften af takografen vedrørende køretøj [redacted] og chauffør T1, [redacted] hvoraf fremgår blandt andet, at der ikke har været kørselsaktivitet i tidsrummet mellem kl. ca. 17.15 den 14. september 2016 og kl. ca. 03.00 den 15. september 2016.

Slagterikonsulent X2, [redacted] Danish Crown, har i en mail af 13. juni 2019 til den beskikkede forsvarer oplyst følgende:

”Jeg har fra et af vores slagtesteder vægten på den mindste gris og den tungeste gris ved slagtingen i går

Den mindste gris vejede 56.6 kg, mens den tungeste vejede 171.1 kg. begge levendevægt

Begge er udregnet fra en registreret slagtevægt på henholdsvis 41.7 kg. og 137.9 ved brug af formlen lavet for mange år siden af nuværende SEGES levendevægten i kg = slagtevægten x 1,19 + 7.01 kg”

Den beskikkede forsvarer har i forbindelse med ankesagens behandling fremlagt en udtalelse af 15. juni 2019 fra chefdyrlæge X3, [redacted] Landbrugets Veterinære Konsulenttjeneste, om sygdommen ”akut lungesyge”. Det konkluderes i udtalelsen, at: ”Akut ondartet lungesyge forårsaget af App bakterier, kan i nogle tilfælde forårsage dødsfald ved svin i forbindelse med transport.”

Det er oplyst, at der endnu ikke er taget stilling til tiltalespørgsmålet i forhold til vognmand X1.

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af de tiltalte og vidnet V1.

Der er endvidere afgivet forklaring af vidnet tidligere politiassistent V4.

Forklaringerne afgivet for byretten af vidnerne V2 og V3

er dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 923.

Tiltalte T2 har supplerende forklaret blandt andet, at overdragelsen mellem T1 og ham tog ca. 10 minutter. En sådan overdragelse tager normalt mellem fem og femten minutter. Overdragelsen skete om natten, og som han husker det, var klokken ca. 03.00. Der var intet usædvanligt i forbindelse med overdragelsen. Vejret var efterårsagtigt, og han vil tro, at der har været omkring 12 graders varme. Ved overdragelsen undersøger man lastbilen og lasten fra den tidligere chauffør. Han kontrollerede f.eks., at der ikke var løse hjul. Han prøvede så vidt muligt også at se til dyrene. Det er altid vigtigst at kontrollere det nederste dæk. Man kan ikke komme ind på selve dækket, men må kigge ind udefra. Der er tale om en åben trailer, hvor man kunne se ind ved gardinerne. Han bemærkede ikke noget usædvanligt ved dyrenes adfærd. Der var roligt, og dyrene sov. Han kontrollerede ikke ventilationsanlægget, men alene om bilen teknisk var i orden til at køre videre. Vejret var så køligt, at der ikke var brug for ventilation, ligesom der var tale om en åben trailer. Han kunne ikke ved sin besigtigelse se strølsens beskaffenhed, idet grisene lå på gulvet og sov. Det er muligt, at en eller to grise havde rejst sig op i forbindelse med, at lastbilen var standset, men generelt sov de. Der var ingen usædvanlige lyde fra grisene. I forbindelse med læsningen af lastbilen ved ankomsten så strølsen ud, som den plejer at se ud efter en transport, idet grisene naturligvis urinerer undervejs. Det øverste dæk ligger i en højde på tre til tre en halv meter. Man kan enten bruge en stige eller kravle op af gitteret. Man kan godt høre forskel på, om grisene er utilfredse eller ej. Han havde på daværende tidspunkt kørt med dyr i seks et halvt år. Evnen til at høre, om dyrene har det godt, kommer med erfaringen. I forbindelse med den konkrete transport var der ikke behov for ventilation, idet fartvinden var tilstrækkelig til at sørge for ventilation.

Tiltalte T1 har supplerende forklaret blandt andet, at han læssede lastbilen med dyrene ved 02-tiden om natten. Han havde gjort lastbilen ren ved 19-20-tiden aftenen før. Han påbegyndte transporten i umiddelbar forlængelse af, at grisene var læsset. Han anvendte den mængde strølse, som han plejer at bruge i forbindelse med en transport af den omhandlede karakter. Lastbilens størrelse afgør, hvor mange svin der må transporte-

res. Han bruger altid den samme mængde strøelse uanset om lastbilen er fuldt lastet. Mængden af strøelse, han skulle lægge, beroede på instruks fra hans arbejdsgiver. Forevist foto af startboksen til ventilationsanlægget har tiltalte forklaret, at han er sikker på, at han har foretaget kontrol af ventilationsanlægget. Det gør man som standard hver gang, man har vasket bilen, og man tænder efterfølgende ventilationen for at tørre lastrummet. Han kontrollerede også, at ventilationsanlægget virkede lige inden, at han påbegyndte svine-transporten. Han bemærkede ikke noget usædvanligt ved dyrene. Dyrenes størrelse var standardmæssig, og deres vægt lå hver især på mellem 100 og 110 kg. Det tog omkring 1 time og 50 minutter at komme til By1, hvor han overdrog lastbilen til en kollega. Overdragelsen tog omkring 5 minutter. I forbindelse med overdragelsen gik de rundt om lastbilen og kontrollerede lufttryk i dækkene. Ventilationsapparatet blev ikke kontrolleret. Ventilationen var ikke tændt på noget tidspunkt under den del af transporten, som han forestod.

Forevist udskrift af takograf for køretøj [redacted] kan det godt passe, at han ankom til læsstedet omkring kl. 17.15 dagen før transporten. Lastbilen holdt stille fra kl. godt 17.00 til kl. godt 03.00. I den forbindelse overholdt han sin køre-hviletid, og lastbilen holdt stille i den periode. Læsningen af grisene blev påbegyndt forud for kl. 03.00, og transporten blev påbegyndt fem minutter efter, at læsningen var afsluttet.

Vidnet [redacted] V1 [redacted] har supplerende forklaret blandt andet, at han i forbindelse med aflæsningen af svinene konstaterede, at mængden af strøelsen var i orden, men strøelsen var meget våd. Som han ser det, er problemet derfor, at svinene har opholdt sig for længe i strøelsen, der da også lugtede stærkt af ammoniak. Han mener derfor, at grisene har opholdt sig for længe i lastbilen, hvilket ses på ætsningsskaderne, de oppustede kadavre og rectalprolaps hos nogle af grisene. Det var en meget usædvanlig situation. Han kan ikke sige, om ætsningsskaderne kunne være undgået, hvis der havde været mere strøelse. Mere strøelse ville imidlertid have ført til et mildere forløb. Under selve transporten lægger grisene sig ned. Det er derfor, at de har fået ætsningsskader på bug og skinker fra urinen i lastvognen bund.

[redacted] Slagtehus' notat af 15. september 206 er et udsnit af de dyr, der har dannet grundlag for beregningen af grisenes størrelse. Lastetætheden er beregnet på grundlag af disse oplysninger og sammenholdt med oplysningerne om lastbilens størrelse og de tre dæk. Den måde, som lastetætheden er beregnet på, er sædvanlig og repræsentativ. Som han husker det, blev der valgt ti tilfældige grise. Ved det levende syn konstaterede han også, at der var

tale om grise af gennemsnitlig størrelse. Han kan ikke genkende tal, som de der fremgår af X2's mail af 13. juni 2019 til den beskikkede forsvarer. Der var bestemt ikke grise af den størrelse, i den omhandlede last.

Han er ikke bekendt med, at lastbilerne er gps-overvåget. Han er bekendt med, at lastbilen indeholder en takograf, der indeholder oplysninger om køre-hvile-tid. Det er ikke hans opgave at undersøge takografen. Han har heller ikke nogen faglige forudsætninger herfor. Det er politiet, der skal forestå efterforskningen. På køresedlen står der ikke noget om, hvornår grisene er pålæst og aflæst. Hans formodning er stadig, at lastbilen har holdt stille over en længere periode uden ventilation.

Han husker ikke de nærmere krav til ventilation, men det skal nok passe, at der ved kortere ture alene stilles krav om åbne skodder. Mekanisk ventilation skal således alene være til stede ved længere ture.

For så vidt angår det Veterinære Sundhedsråds besvarelse af spørgsmål 2-4, 2. afsnit, fastholder han sin faglige vurdering af, at der har været tale om en transport, der har været længe undervejs. Hvis det skulle forholde sig som anført i det foreviste, ville der være tale om meget hyppigere skader, end tilfældet er.

For så vidt angår det Veterinære Sundhedsråds besvarelse af spørgsmål 5-6 vil han ikke betvivle det Veterinære Sundhedsråds udsagn. Han har imidlertid foretaget en samlet faglig vurdering i sagen af de faktiske forhold, som han har iagttaget.

Uanset at det lægges til grund, at den samlede transport har varet lidt over fire timer, ændrer det ikke hans grundlæggende opfattelse og hans konklusioner om dødsårsagen. De selvdøde grise er ikke blevet undersøgt, herunder for akut lungesyge. De levende grise blev undersøgt og der var ikke nogen af dem, der havde udviklet akut lungesyge.

Vidnet tidligere politiassistent V4 har forklaret blandt andet, at han har kendskab til den i sagen omhandlede svinetransport. Han har i en længere årrække været fagansvarlig for dyretransporter og forestået mange kontroller.

Han har på et senere tidspunkt for at hjælpe den kollega, der i øvrigt behandlede sagen, standset det i sagen omhandlede køretøj med henblik på at foretage de fornødne opmålin-

ger af den indvendige højde. Lastearealet fremgår af godkendelseserklæringen og blev ikke opmålt. Det pågældende køretøj kom den pågældende dag fra Sjælland og kørte mod By1. De to etager, der kan bevæges op og ned, lå i bunden af køretøjet. Han foretog opmåling op til taget, der jo angiver den samlede frihøjde. Han undersøgte også lastbilens takograf og søgte heri tilbage til den dato, som sagen omhandlede. Han havde sagt til sin kollega, at takografen af og til kan give en indikation på, hvad der er foregået i forbindelse med en konkret transport. Forevist udskrift af takograf for køretøj har vidnet forklaret, at kørsler er angivet med rødt. Ud fra de data, der foreligger har lastbilen ikke været flyttet i tidsrummet fra kl. ca. 19.00 til kl. 03.00. Man kan ikke basere en gennemsnitsvægt ud fra ti grises vægt, da der kan være vægtforskydninger. Man bør i stedet bede slagteriet om at oplyse slagtevægten på alle dyrene og derfra foretage tilbageregning. I forbindelse med standsningen bad han om at ventilationen blev tændt. Ventilationen virkede den pågældende dag i april 2017.

Nærmere om retsgrundlaget

Ved lov nr. 645 af 8. juni 2016 om ændring af dyreværnsloven blev straffen for overtrædelse af dyreværnsloven skærpet i sager om mishandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr, og i gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, både hvad angår varigheden af fængselsstraffe og - for så vidt angår sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr og i gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr - bødestørrelserne. Skærpelsen omfattede såvel overtrædelser begået i forbindelse med udøvelse af erhverv som sager om privates behandling af dyr. Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2016.

Dyreværnslovens § 28 har siden lovændringen i 2016 haft følgende ordlyd:

”§ 28. Den, som ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde behandler dyr uforsvarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Har det i stk. 1 nævnte forhold haft karakter af grovere uforsvarlig behandling af dyr, er straffen bøde eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 3. Har det i stk. 2, jf. stk. 1, nævnte forhold haft karakter af mishandling, er straffen fængsel indtil 2 år.

Stk. 4. Medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 1-3, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der

1) overtræder §§ 1-3, § 3 a, stk. 1, § 5, § 9, § 11, stk. 2, § 13, stk. 1, § 14, stk. 1 og 2, § 16, § 17, stk. 1-3, § 18, stk. 1, § 19, § 19 a og § 24 a, stk. 4,

2) tilsidesætter et vilkår for en tilladelse eller

3) undlader at efterkomme et påbud eller forbud efter § 24 b, stk. 1

Stk. 5. Den, der overtræder et pålæg efter § 21, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 6. Med bøde straffes en dyrlæge, som tilsidesætter sin anmeldelsespligt efter § 20

Stk. 7. I forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan der fastsættes straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 8. Miljø- og fødevarministeren kan fastsætte regler om straf af bøde eller fængsel indtil 4 måneder for overtrædelse af bestemmelser i forordninger udstedt af De Europæiske Fællesskaber.

Stk. 9. Ved udmåling af straf efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af stk. 7 og 8 anses det som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter. Tilsvarende gælder, hvis overtrædelsen er begået mod dyr, der benyttes under udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller i anledning af samme.

Stk. 10. Er der ved en overtrædelse opnået en økonomisk fordel, konfiskeres denne efter reglerne i straffelovens 9. kapitel. Kan der ikke ske konfiskation, skal der tages særskilt hensyn hertil ved udmåling af en bøde, herunder en eventuel tillægsbøde.

Stk. 11. Der kan pålægges selskaber m. v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel."

Af forarbejderne til lovændringen (lovforslag nr. L 137 af 25. februar 2016) fremgår under pkt. 2.1. i de almindelige bemærkninger følgende:

”2.1. Skærpelse af straffen i grove dyreværnsager

2.1.1. Gældende ret

Den generelle straffebestemmelse i dyreværnsloven er § 28, hvorefter overtrædelse af dyreværnsloven og regler udsedt i medfør af loven straffes med bøde eller fængsel.

Den centrale del af straffebestemmelsen er lovens § 28, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan den, som ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde behandler dyr uforsvarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Ved udmålingen af straffen skal der tages hensyn til, om der foreligger uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyr. Hvis forholdet har haft karakter af mishandling, er straffen fængsel indtil 1 år og i gentagelsestilfælde indtil 2 år, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt.

Det fremgår af § 28, stk. 2, at medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 1, straffes overtrædelse af en række nærmere angivne bestemmelser i dyreværnsloven (herunder bestemmelserne §§ 1–3), med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Samme strafferamme gælder for tilsidesættelse af et vilkår for en tilladelse eller undladelse af at efterkomme et påbud efter § 24 b, stk. 1, uden at der er tale om uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller forhold med karakter af mishandling af dyr.

Ved udmåling af straf efter dyreværnsloven eller efter regler fastsat i medfør af § 28, stk. 5 og 6, i dyreværnsloven anses det for en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået som led i udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter, jf. § 28, stk. 7.

Det fremgår af § 29, stk. 1, at den, der ved dom findes skyldig i mishandling, grovere uforsvarlig behandling, eller i på ny at have gjort sig skyldig i uforsvarlig behandling af dyr, ved dommen for bestandig eller for et nærmere fastsat tidsrum kan blive frataget retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele taget beskæftige sig personligt med dyr. Det samme gælder den, der efter tidligere at have gjort sig skyldig i uforsvarlig behandling af dyr på ny findes skyldig i en sådan overtrædelse. Forbuddet kan begrænses til at angå bestemte dyrearter, og ifølge retspraksis kan forbuddet også begrænses til at angå et bestemt antal dyr. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ifølge bekendtgørelse nr. 1712 af 15. december 2015 om forelæggelse af veterinærfaglige spørgsmål for Det Veterinære Sundhedsråd kan parterne i straffesager forelægge konkrete veterinærfaglige spørgsmål for Det Veterinære Sundhedsråd til udtalelse.

2.1.1.1. Dyreværnslovens § 28, stk. 1

Ved udmåling af straffen efter dyreværnslovens § 28, stk. 1, skal der tages hensyn til, om der foreligger uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyr. Er et forhold så groft, at det har karakter af mishandling af dyret, skal der som udgangspunkt idømmes fængselsstraf.

Forhold, der har karakter af mishandling er den groveste form for overlast, som dyr kan udsættes for. Ifølge forarbejderne til ændringen af dyreværnsloven i 2007 (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 7754 ff. og tillæg B, side 1441) vil dyrene i sager om grovere uforsvarlig behandling typisk have været udsat for overlast, der har medført skader af grovere karakter, for eksempel ved høj grad af smerte, lidelse, angst eller varigt mén, jf. dyreværnslovens § 1. Det Veterinære Sundhedsråd vurderer forholdet ud fra dyrets lidelsesgrad, varigheden af den behandling dyret er udsat for og det enkelte dyrs konkrete skade.

Bestemmelserne i dyreværnslovens § 28 om straf indebærer således en vurdering af, om en overtrædelse må anses for uforsvarlig behandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr eller grovere uforsvarlig behandling med karakter af mishandling.

I praksis vil en påstand om fængselsstraf – hvis tiltalte ikke tidligere er straffet for overtrædelse af dyreværnslovgivningen – primært være relevant i sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr og typisk, hvor der er tale om adskillige dyr, flere overtrædelser, eller hvor overtrædelsen har medført omfattende skader på dyret eller dyrene.

Ved strafudmålingen finder de almindelige strafferetlige principper og bestemmelserne i straffelovens almindelige del anvendelse. Betingede fængselsstraffe kommer især på tale i de sager, hvor den tiltaltes personlige forhold har været en af årsagerne til lovovertrædelsen. Det følger af almindelige strafferetlige principper, at det

blandt andet skal være en skærpende omstændighed, at gerningsmanden er tidligere straffet, jf. straffelovens § 81, nr. 1. I retspraksis tillægges forstraffe således betydning ved udmåling af straf

2.1.1.2. Niveaueet for boder og fængselsstraffe

En gennemgang af domme viser blandt andet, at der i dyreværnsager ofte er tale om forhold, der indebærer en overtrædelse både af bestemmelser i dyreværnsloven (for eksempel §§ 1-3) og af bestemmelser i de dyrearts-specifikke velfærdslove eller regler i andre retsfor skrifter (for eksempel regler om mærkning eller regler om transport). Den typiske sag vedrører således sjældent alene overtrædelser af dyreværnsloven. Straffen vil i de tilfælde blive udmålt samlet, og sanktionen for den enkelte lovovertrædelse fremgår ikke altid af den konkrete dom.

På baggrund af Rigsadvokatens udtalelse af 20. september 2002 om straffene for overtrædelse af dyreværnsloven blev bodniveauet i sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen generelt set skærpet væsentligt med lov nr. 384 af 28. maj 2003 om ændring af dyreværnsloven i 2003 (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 3831 og 3852). Skærpelseerne omfattede både sager om overtrædelser, der var begået som led i gerningsmandens udøvelse af erhverv og sager om privates hold af dyr. Af bemærkningerne til ændringslovens ikrafttrædelsesbestemmelse fremgår, at tidligere straffe for overtrædelse af de hidtidige regler i dyreværnslovgivningen kan tillægges gentagelsesvirkning efter de nye regler.

Med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 7754 og tillæg B, side 1441) blev sanktionerne for visse dyretransporter yderligere skærpet. Hermed blev blandt andet det generelle bodniveau i dyreværnslovens § 28 hævet for overtrædelse af reglerne om transport af dyr. Bodeskærpelsen omfatter de landmænd og transportører af dyr, som hver især bærer et ansvar for transportens forløb. Der var for disse persongrupper tale om mere end en fordobling af minimumsboderne i forhold til det niveau, som blev vedtaget med 2003-ændringen af dyreværnsloven.

2.1.1.3. Bodniveauet

De nuværende bodtakster m.v. i sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen fremgår af bemærkningerne til lovforslagene vedrørende ændringslov nr. 384 af 28. maj 2003 og ændringslov nr. 530 af 6. juni 2007 og betænkningen til denne lov, ligesom de er indarbejdet i Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/2008. Tidligere straffe for overtrædelse af de hidtidige regler i dyreværnslovgivningen kan tillægges gentagelsesvirkning efter 2003-reglerne.

I sager om privates hold af dyr bør der, ifølge forarbejderne til 2003-ændringen af dyreværnsloven (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, spalte 3831 og 3852), som udgangspunkt ikke udmåles boder under følgende strafpositioner, hvad angår uforsvarlig og grovere uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. og 2. pkt., i andengangstilfælde for så vidt der ikke findes grundlag for fængselsstraf:

Overtrædelse	1. gang	2. gang
Uforsvarlig behandling af dyr	2.000 kr.	3.000 kr.
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	5.000 kr.	7.500 kr.

Når overtrædelsen er begået som led i erhverv, betragtes det som en skærpende omstændighed, jf. § 28, stk. 7. I disse sager bør der som udgangspunkt ikke udmåles boder under følgende strafpositioner, hvad angår uforsvarlig og grovere uforsvarlig behandling af dyr og ikke uforsvarlig behandling af dyr (væsentlig ulempe), jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2, jf. stk. 7, i andengangstilfælde for så vidt der ikke findes grundlag for fængselsstraf:

<i>Overtrædelse</i>	<i>1. gang</i>	<i>2. gang</i>
Ikke uforsvarlig behandling af dyr (væsentlig ulempe)	3.000 kr.	4.500 kr.
Uforsvarlig behandling af dyr	5.000 kr.	7.500 kr.
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	10.000 kr.	15.000 kr.

Med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven er bødestraffene blevet skærpet for så vidt angår visse sager om transport af dyr (overtrædelser begået af landmænd og transportører). Under lovforslagets behandling i Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri indstillede et flertal af udvalget lovforslaget til vedtagelse med ændringsforslag om blandt andet bødestraffene (jf. betænkningen til denne lov, Folketingstidende 2006-07, tillæg B, side 1441). Flertallets ændringsforslag havde til formål at skærpe strafniveauet i visse sager om transport af dyr i forhold til det strafniveau, der fremgår af Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 7754. Ændringsforslaget blev vedtaget og indebærer, at straffene herefter som minimum bør være følgende:

<i>Overtrædelse</i>	<i>1. gang</i>	<i>2. gang</i>
Ikke uforsvarlig behandling af dyr (væsentlig ulempe)	7.000 kr.	12.000 kr.
Uforsvarlig behandling af dyr	13.000 kr.	18.000 kr.
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	25.000 kr.	40.000 kr.

For at modvirke, at personer som led i deres erhverv konsekvent overtræder dyreværnslovgivningen, vil der i sådanne sager kunne være grundlag for absolut kumulation, det vil sige sammenlægning af de boder, der isoleret set er forskyldt i de enkelte tilfælde. Det anføres i bemærkningerne til både lov nr. 384 af 28. maj 2003 og lov nr. 530 af 6. juni 2007, at det må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, i hvilket omfang dette udmålingsprincip om absolut kumulation bør anvendes.

Spørgsmålet om, hvilken bøde der skal udmåles i den enkelte konkrete sag, beror på domstolenes samlede vurdering af sagens foreliggende omstændigheder. Det betyder, at der kan være grundlag for at udmåle boder, der er højere og efter omstændighederne væsentligt højere end dem, der følger af de nævnte udgangspunkter. Det kan for eksempel være i sager, hvor det konkret kan lægges til grund, at der er opnået eller tilsigtet en økonomisk vinding. Omvendt kan der også konkret være grundlag for at udmåle lavere boder end de anførte, for eksempel hvis forholdet i den konkrete sag har mindre strafværdighed eller den pågældendes personlige forhold taler for det. De domme, hvor bode størrelserne adskiller sig fra de vejledende bode størrelser, er for så vidt angår lavere bode størrelser primært konkret begrundede i særlige tidsmæssige eller personlige forhold, og for så vidt angår højere bode størrelser, er der ofte tale om domme, der vedrører mange forhold på flere områder, der er til bedømmelse samtidig.

2.1.1.4 Retspraksis vedrørende fængselsstraf

Justitsministeriet har på baggrund af en forespørgsel fra Miljø- og Fødevarerministeriet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten i marts 2015 om retspraksis generelt ved overtrædelse af dyreværnslovgivningen. I den forbin-

delse oplyser Rigsadvokaten blandt andet, at straffniveauet efter retspraksis i sager, hvor der er tale om forhold med karakter af mishandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., synes at ligge i niveauet omkring 30 dages fængsel afhængig af sagens omstændigheder og grovhed. Straffsættelsen i disse sager beror ligesom i andre straffesager på domstolens konkrete vurdering af forholdets karakter og grovhed sammenholdt med sagens øvrige omstændigheder, herunder oplysninger om den tiltaltes personlige forhold.

I praksis foreligger sager om forhold med karakter af mishandling blandt andet i situationer, hvor landmænd gennem længere tid ikke har draget omsorg for en besætning af produktionsdyr blandt andet med den følge, at dyrene er syge, stærkt afmagrede eller døde, men kan også foreligge ved private personers manglende omsorg for eller skadeforvoldelse mod dyr.

Som eksempler fra retspraksis på sager, hvor der er straffet for overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., om forhold med karakter af mishandling kan fremhæves:

Ostre Landsrets dom af 19. september 2005 (gengivet i U 2006.610), hvor en ustraffet landmand blev fundet skyldig i overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, og stk. 2, jf. §§ 1 og 2, ved gennem en længere periode at have holdt hører på en groft uforsvarlig måde med karakter af mishandling, idet der på tiltaltes ejendom blev fundet mange tusinde udsultede, døde hører. Tiltalte blev idømt 30 dages fængsel og frataget retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr i 5 år.

Retten i Næstveds dom af 6. oktober 2010 (gengivet i anklagemyndighedens vidensbase som AM2010-10.06B2), hvor den tiltalte blev idømt 30 dages ubetinget fængsel for at have behandlet sin hund groft uforsvarligt med karakter af mishandling, idet han slog hunden mange gange i hovedet med et jernrør i den hensigt at aflive hunden, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., jf. § 1, § 2 og § 28, stk. 2, nr. 1, jf. § 13. Retten lagde ved strafudmålingen vægt på, at tiltalte nøje havde planlagt at aflive sin hund på en for hunden smertefuld måde. Tiltalte blev i øvrigt samtidig frataget retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig med dyr i 5 år, jf. dyreværnslovens § 29, stk. 1.

Vestre Landsrets dom af 16. august 2012 (gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2012, side 989), hvor tiltalte blev idømt betinget fængsel i 20 dage ved at have behandlet en hund af racen Chihuahua groft uforsvarligt med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., jf. § 1, idet han kastede hunden mod en dor og derefter ud på en græsplæne, hvorefter han ruskede hunden, hvorefter hunden afgik ved døden. Ved straffsættelsen blev der på den ene side lagt vægt på, at der var tale om dyremishandling, og på den anden side forholdets enkeltstående karakter, de formildende omstændigheder omkring optakten til episoden, tiltaltes personlige forhold, samt at forholdet var begået for næsten 2 år siden.

Retten i Hernings dom af 10. oktober 2012 (Retten nr. 5-1861/2012), hvor en landmand, der tidligere var straffet for overtrædelse af dyreværnsloven, blev fundet skyldig i to forhold om overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1. Landmanden blev fundet skyldig i overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., jf. stk. 7, jf. § 1 og § 2, ved at have behandlet sin svinebesætning groft uforsvarligt med karakter af mishandling, idet grisene ikke blev tilført tilstrækkeligt foder, hvilket medførte at ca. 500 smågrise døde, og ca. 450 smågrise måtte aflives, ligesom flere grise åd af kadaverne. Endvidere blev landmanden fundet skyldig i overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 2. pkt., jf. stk. 7, jf. § 1 og § 2, ved at have behandlet sin svinebesætning groft uforsvarligt, idet 7 slagtesvin igennem dage til uger ikke var blevet behandlet for deres lidelser, hvilket medførte, at dyrene måtte aflives. Tiltalte blev idømt 30 dages betinget fængsel med en prøvetid på 1 år. Derudover blev landmanden frataget retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele taget beskæftige sig personligt med produktionsdyr i 3 år.

Ostre Landsret dom af 11. juni 2015, hvor to tiltalte begge blev idømt 30 dages ubetinget fængsel for i forening, og efter forudgående aftale at have udsat en pony for grov uforsvarlig behandling med karakter af mishandling, idet de pågældende skar halsen over på ponyen med en kniv uden forudgående bedøvelse, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, 3. pkt., jf. § 28, stk. 2, jf. § 1, § 2 og § 13, stk. 1.

Som eksempler fra retspraksis på sager, hvor der er straffet for overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. og 2. pkt., om grovere uforsvarlig behandling af dyr og om gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, kan der henvises til:

Ostre Landsrets dom af 24. april 2006 (gengivet i U 2006.21970), hvor en 55-årig ustraffet landmand blev idømt 20 dages betinget fængsel for overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. og 2. pkt., jf. §§ 1, 2 og 3, jf. § 28, stk. 7, ved at have behandlet sin besætning bestående af ca. 1.700 svin groft uforsvarligt blandt andet ved gennem et længere tidsrum ikke at have givet svinene permanent adgang til frisk vand og halm og for ikke at have adskilt syge svin fra raske svin og herved at have sørget for behandling af de syge svin. En nedlagt påstand om rettighedsfrakendelse blev ikke fulgt.

Retten i Helsingørs dom af 10. marts 2009 (gengivet i anklagemyndighedens vidensbase som AM 2009.03.10B2), hvor tiltalte blev idømt en bøde på 7.500 kr. for grovere uforsvarlig behandling af en schæferhund samt frataget retten til at holde dyr i 3 år. Tiltalte blev domt skyldig i overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1, 1. pkt., jf. 2. pkt., jf. § 1, § 2 og § 3, stk. 1, ved at holde schæferhunden under uhygiejniske forhold og for manglende pleje, hvilket medførte, at schæferhunden måtte aflives.

Endelig kan der – som eksempel på en dom, hvor der var tale om gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr – henvises til en dom afsagt den 28. juni 2010 af Retten på Bornholm (1-187/2010 og 370/2009). Den tiltalte, som tidligere var domt for uforsvarlig behandling af dyr, blev idømt en bøde på 5.000 kr. for uforsvarlig

behandling af 3 heste, 5 hunde og et fjerkræhold ved gennem længere tid ikke at have passet dyrene i overensstemmelse med deres behov med hensyn til navnlig fodring, vanding og generel behandling. Retten fandt det endvidere bevist, at de rum og arealer, hvor dyrene blev holdt, ikke havde været indrettet på en måde, der tilgodeså dyrenes behov. Retten fandt det desuden bevist, at tiltalte ikke havde efterkommet et meddelt pålæg Østre Landsret stadfæstede dommen den 23. september 2010 (10. afd. a.s. nr. S2152-10), idet Landsretten også fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af hundelovens § 12, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, ved at have undladt at mærke og registrere hunde.

2.1.2 Miljø- og Fodevareministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Mishandling af dyr er alvorlige forseelser. Miljø- og Fodevareministeriet ønsker, at straffen for de grovere overtrædelser af dyreværnsloven, det vil sige i sager om forhold med karakter af mishandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og i sager om gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, skal sættes op, så straffniveauet i højere grad afspejler forholdets grovhed. Dette forventes samtidig at kunne have en forebyggende effekt.

Efter Miljø- og Fodevareministeriets opfattelse er der ikke behov for at skærpe straffene i sager om førstegangstilfælde af uforsvarlig behandling af dyr.

Det vurderes mest hensigtsmæssigt, at dyreværnslovens generelle straffebestemmelse i § 28, stk. 1, ændres således, at den skelner mellem strafferammen for henholdsvis uforsvarlig behandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og grovere uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling. Den gældende strafferamme i § 28, stk. 1, 1. pkt. – bøde eller fængsel indtil 1 år – gælder i dag både for sager om uforsvarlig behandling af dyr og sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr. Det har indgået i overvejelserne om at adskille strafferammen for uforsvarlig behandling af dyr og grovere uforsvarlig behandling af dyr, om der i den forbindelse skal ske en ændring (nedsættelse) af strafferammen i det foreslåede stk. 1 af bestemmelsen, som efter det foreslåede fremover alene vil vedrøre uforsvarlig behandling af dyr. Imidlertid foreslås den nuværende strafferamme på bøde og fængselsstraf indtil 1 år fastholdt i sager om uforsvarlig behandling af dyr, idet det er hensigten med lovforslaget, at straffen for uforsvarlig behandling af dyr i gentagelsestilfælde skærpes.

Dyr, der er i menneskers varetægt skal behandles forsvarligt og omsorgsfuldt. Det skal sikres, at straffen for overtrædelse af dyreværnslovgivningen afspejler forholdets grovhed, uanset om der er tale om dyr, som holdes i erhvervs-mæssig henseende eller som familie- eller hobbydyr. Der er eksempler på sager, hvor der er idomt korte fængselsstraffe for at slå dyr ihjel på en brutal måde. Den retstilstand bør efter Miljø- og Fodevareministeriet opfattelse ændres og længden af fængselsstraffene i sagerne om grovere overtrædelser af dyreværnsloven øges. Det er Miljø- og Fodevareministeriets vurdering, at der også er behov for at skærpe bodeniveauet i sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr og i gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr (for så vidt der ikke skal idømmes fængselsstraf), så boderne i højere grad sættes i forhold til alvoren af den konkrete overtrædelse.

Som det fremgår ovenfor under punkt 2.1.1.4. ligger udgangspunktet for de idømte fængselsstraffe for forhold med karakter af mishandling af dyr på ca. 30 dage. Som eksemplerne viser, gælder dette også i tilfælde, hvor overtrædelsen er begået forsætligt. Derfor er der behov for at ændre strafferammen, således at de fængselsstraffe, der fremover bliver idomt for grovere overtrædelser af dyreværnsloven, bliver yderligere differentieret ved, at der idømmes længere fængselsstraffe ved de grovere forhold, end tilfældet er i dag.

I og med at det foreslås, at strafferammen i det foreslåede § 28, stk. 2 og 3, henholdsvis udvides og ændres til fængsel indtil to år, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, er behovet for en særlig strafferamme til gentagelsestilfælde ikke længere til stede i sager om forhold med karakter af mishandling af dyr. Af samme grund er der ikke behov for en særlig strafferamme til gentagelsestilfælde af grovere uforsvarlig behandling af dyr. For så vidt angår straf for gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, findes der tilsvarende behov for at skærpe denne. Dette vurderes at kunne ske indenfor den gældende strafferamme på fængsel indtil 1 år, selvom grovere uforsvarlig behandling af dyr fremover vil skulle behandles efter den foreslåede strafferamme i § 28, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 5.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Med lovforslaget lægges der op til en skærpelse af straffene i dyreværnslovens § 28, stk. 1, som vedrører de grovere overtrædelser. Med forslaget tilsigtes der dog ingen ændring af straffen for førstegangstilfælde af uforsvarlig behandling af dyr.

Det er hensigten at skærpe udmålingen af bodestrafen i sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr og i gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, og for så vidt angår fængselsstraf i sager om forhold med karakter af mishandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr. Dog foreslås der ingen ændringer i bodestørrelserne for så vidt angår de sager om transport af dyr, som blev skærpet med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven. Straffen for førstegangstilfælde af uforsvarlig behandling af dyr tilsigtes heller ikke ændret. Overtrædelser af dyreværnslovgivningen, der ikke udgør uforsvarlig behandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr eller som ikke har karakter af mishandling af dyr, vil som hidtil kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, jf. § 28, stk. 2, der med forslaget bliver stk. 4.

Det foreslås, at dyreværnslovens § 28, stk. 1, ændres således, at overtrædelser af dyreværnslovgivningen som udgør grovere uforsvarlig behandling af dyr, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år og således, at forhold, der har karakter af mishandling af dyr, jf. § 28, stk. 1, 3. pkt., der med forslaget bliver stk. 3, kan straffes med fængsel indtil 2 år. Disse skærpelser har til formål at hæve strafniveauet for så vidt angår de grovere sager, det vil sige sager om forhold med karakter af mishandling af dyr og grovere uforsvarlig behandling af dyr. Gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr er også grove overtrædelser af dyreværnslovgivningen, og det er derfor også hensigten med lovforslaget, at straffen i disse sager skal skærpes. Derimod foreslås der ingen ændring af straffen for førstegangstilfælde af uforsvarlig behandling af dyr.

Loven finder anvendelse på overtrædelser af dyreværnslovgivningen, der begås efter den 1. juli 2016, jf. lovforslagets § 2. Er gerningsmanden tidligere blevet straffet for overtrædelse af dyreværnslovgivningen, kan sådanne overtrædelser også tillægges gentagelsesvirkning efter de nye regler.

2.1.2.1. Særligt om bøder

Der er senest ved lov nr. 384 af 28. maj 2003 sket en generel forhøjelse af bdestørrelserne for overtrædelse af dyreværnslovgivningen, mens bodeniveauet for overtrædelse af reglerne om erhvervsmæssig transport af dyr er skærpet yderligere ved lov nr. 530 af 6. juni 2007. Er et forhold så groft, at det har karakter af mishandling af dyr, skal der som udgangspunkt idømmes fængselsstraf. Den endelige afgørelse heraf henhører under domstolene.

Med lovforslaget foreslås der ingen ændring i 2003-opdelingen af bodernes størrelse efter alvor (uforsvarlig behandling og grovere uforsvarlig behandling af dyr). Hvis forholdet har karakter af mishandling skal straffen fortsat være fængsel. Alvorsgraden i den gældende § 28, stk. 1, fastholdes således i det væsentlige uændret, men bestemmelsen foreslås opdelt så det tydeliggøres, at der i udgangspunktet fortsat ikke kan udmåles bøder i sager om forhold med karakter af mishandling. Lovforslaget ændrer heller ikke ved § 28, stk. 7, der med forslaget bliver stk. 9, hvorefter det som hidtil betragtes som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er sket i forbindelse med gerningsmandens udøvelse af sit erhverv.

Der foreslås ikke ændringer i § 28, stk. 2, der med forslaget bliver stk. 4, hvad angår overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i dyreværnsloven, der ikke samtidig udgør uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller forhold med karakter af mishandling af dyr. Det er hensigten, at bodeniveauet for disse overtrædelser og for førstegangstilfælde af uforsvarlig behandling af dyr skal forblive uændret – både hvad angår bdestørrelserne i og uden for erhverv. De ændringer, der foreslås med den nye affattelse af § 28, stk. 2, er alene konsekvenser af andre foreslåede ændringer i lovforslaget.

Det er Miljø- og Fodevareministeriets opfattelse, at skærpelsen af bodestraffene for så vidt angår sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr og gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr (for så vidt der ikke skal idømmes fængselsstraf), bør bestå i en fordobling af de bdestørrelser, som er angivet i forarbejderne til lov nr. 384 af 28. maj 2003 (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, spalte 3831 ff) og gengivet ovenfor under pkt. 2.1.1.3.

Der foreslås ingen ændringer i bdestørrelserne for så vidt angår de sager om transport af dyr, hvor bdestørrelserne blev skærpet med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven.

Følgende strafpositioner foreslås som udgangspunkt for strafudmålingen

Overtrædelser udenfor erhvervsforhold (privates hold af dyr)

Overtrædelse	1. gang	2. gang
Uforsvarlig behandling af dyr	2.000 kr.	6.000 kr.
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	10.000 kr.	15.000 kr.

Overtrædelser i erhvervsforhold:

<i>Overtrædelse</i>	<i>1. gang</i>	<i>2. gang</i>
Uforsvarlig behandling af dyr	5.000 kr.	15.000 kr.
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	20.000 kr.	30.000 kr.

Derudover finder Miljø- og Fødevareministeriet, at det skal anses som en skærpende omstændighed, hvis der i sager inden for erhverv foreligger gentagne og eventuelt systematiske overtrædelser, hvilket bør føre til en væsentlig højere bøde end det ovenfor anførte i andengangstilfælde inden for erhverv.

Der foreslås ingen ændringer i bødestørrelserne for så vidt angår de sager om transport af dyr, hvor bødestørrelserne blev skærpet med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven.

For at modvirke, at personer som led i deres erhverv konsekvent overtræder dyreværnslovgivningen, er det Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at der i sådanne sager vil kunne være grundlag for absolut kumulation, det vil sige sammenlægning af de bøder, der isoleret set er forskyldt i de enkelte tilfælde. Derved opnås samme retsstilling for det øvrige erhverv som for dyretransporter. Det bemærkes, at det må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, i hvilket omfang dette udmålingsprincip om absolut kumulation bør anvendes.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

2.1.2.2. Særligt om fængselsstraf

Med lovforslaget foreslås det at skærpe udgangspunktet for længden af udmålte fængselsstraffe, navnlig i de grove tilfælde af uforsvarlig behandling af dyr og ved egentlig mishandling af dyr.

Det foreslås derfor at skærpe fængselsstraffene for forhold med karakter af mishandling og grovere uforsvarlig behandling af dyr til et udgangspunkt, der svarer til det dobbelte af den straf, der udmåles i dag. Dette både for så vidt angår overtrædelser begået i og udenfor erhverv. Ligeledes foreslås det, at der på tilsvarende vis sker en skærpelse af straffen i sager om gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, hvor domstolene vurderer, at der bør idømmes en fængselsstraf.

Det er ikke hensigten at udvide de kategorier af lovovertrædelser, der kan medføre fængselsstraf, men det er derimod hensigten, at de fængselsstraffe, der idømmes for de grovere forhold, som udgangspunkt bliver dobbelt så lange som de nuværende.

Dyreværnsloven skelner ikke mellem dyrearter. Derfor forudsættes det, at der ved strafudmålingen ikke bliver lagt afgørende vægt på, hvilken dyreart sagen vedrører. Strafudmålingen foretages ud fra en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. I vurderingen vil der blandt andet skulle lægges vægt på overtrædelsens alvor, overtrædelsens omfang, overtrædelsens art, om overtrædelsen er sket med fortsat eller har systematisk karakter og eventuelle andre omstændigheder (jf. straffelovens almindelige del).

Ved tvivl om, hvorvidt et konkret forhold skal karakteriseres som uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller grovere uforsvarlig behandling med karakter af mishandling af dyr forudsættes som hidtil indhentet en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd, efter bekendtgørelse nr. 1712 af 15. december 2015 om forelæggelse af veterinærfaglige spørgsmål for det Veterinære Sundhedsråd.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Af de specielle bemærkninger til ændringerne af dyreværnslovens § 28 ved lovændringen i 2016 fremgår:

"Til nr. 5

Det fremgår af dyreværnslovens § 28, stk. 1, at den, som ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde behandler dyr uforsvarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Ved udmålingen af straffen skal der tages hensyn til, om der foreligger uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyr. Har forholdet haft karakter af mishandling, er straffen fængsel indtil 1 år, i gentagelsestilfælde indtil 2 år.

Videre fremgår det af § 28, stk. 2, at medmindre højere straf er forskyldt efter stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, der

1) overtræder §§ 1-3, § 3 a, stk. 1, § 5, § 6, stk. 1, § 9, § 11, stk. 2, § 13, stk. 1, § 14, stk. 1 og 2, § 16, § 17, stk. 1-3, § 18, stk. 1, § 19, § 19 a og § 24 a, stk. 4,

2) tilsidesætter et vilkår for en tilladelse eller

3) undlader at efterkomme et påbud efter § 24 b, stk. 1.

Det foreslås, at § 28, stk. 1, bliver opdelt i tre stykker efter forholdets grovhed, således at stk. 1 kommer til at omhandle forhold af uforsvarlig behandling af dyr, stk. 2 forhold af grovere uforsvarlig behandling af dyr, og stk. 3 forhold med karakter af mishandling af dyr.

Den foreslåede ændring af § 28, stk. 2, der med forslaget bliver stk. 4, er en konsekvensændring som følge af henholdsvis opdelingen af § 28, stk. 1, i tre stykker, ophævelsen af bestemmelsen i dyreværnslovens § 6, stk. 1, og ændringen af § 24 b, stk. 1, om påbud og forbud, jf. lovforslagets nr. 1, nr. 3 og nr. 5.

Idet kravet i § 6, stk. 1, om at aaglægningsbure kun må anvendes med tilladelse fra Fødevarestyrelsen, foreslås ophævet, vil en straffebestemmelse om overtrædelse af dette krav ikke længere være relevant. Henvisningen i § 28, stk. 2, nr. 1, der med forslaget bliver stk. 4, nr. 1, til § 6, stk. 1, udgår derfor.

Med lovforslaget foreslås strafferammen vedrørende grovere uforsvarlig behandling af dyr ændret fra bøde eller fængsel indtil 1 år til bøde eller fængsel indtil 2 år i et nyt stk. 2. Bestemmelsen i § 28, stk. 1, foreslås ændret således, at stk. 1 fremover alene vedrører uforsvarlig behandling af dyr, herunder i gentagelsestilfælde, og strafferammen er derfor fortsat bøde eller fængsel indtil 1 år. I sager om forhold med karakter af mishandling af dyr foreslås strafferammen ændret fra fængsel indtil 1 år, i gentagelsestilfælde fængsel indtil 2 år, til fremover i alle tilfælde at være fængsel indtil 2 år, jf. det foreslåede nye stk. 3. Som følge af den foreslåede ændring af strafferammen bortfalder behovet for den gældende, særlige strafferamme til gentagelsestilfælde i sager om forhold med karakter af mishandling. Der vil således være rummelighed indenfor den foreslåede strafferamme til at tage højde for gentagelsestilfælde. Den foreslåede ændring af dyreværnslovens § 28, stk. 1, indebærer en væsentlig skærpelse af strafniveauet i grovere dyreværnsager. Ændringen har til formål at hæve strafniveauet for sager om mishandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr – såvel i som udenfor erhverv, herunder både hvad angår udmålingen af bøder og fængselsstraffe. Dette gælder dog ikke for så vidt angår bdestørrelser i de sager om transport af dyr, hvor bdestørrelserne blev skærpet med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven. Med forslaget tilsigtes der ingen skærpelse af strafniveauet for førstegangstilfælde af uforsvarlig behandling af dyr.

Udgangspunktet for de idømte fængselsstraffe for forhold med karakter af mishandling af dyr ligger på ca. 30 dage. Som eksemplerne i de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1.4. viser, gælder dette også i tilfælde, hvor overtrædelsen er begået forsætligt.

Med lovforslaget foreslås det at skærpe fængselsstraffene for forhold med karakter af mishandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og i gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr, både hvad angår overtrædelser i og udenfor erhverv. Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2., tilsigter lovforslaget, at de fængselsstraffe, der idømmes for grovere forhold, fremover bliver fordoblet i forhold til det nuværende strafniveau.

Med lovforslaget foreslås endvidere en fordobling af bødeniveauerne i sager om grovere uforsvarlig behandling af dyr og gentagelsestilfælde af uforsvarlig behandling af dyr (for så vidt der ikke skal idømmes fængselsstraf), både i og udenfor erhvervsforhold, dog foreslås der ingen ændringer i bdestørrelserne for så vidt angår visse sager om transport af dyr i erhvervsøjemed (jf. ovenfor).

Følgende strafpositioner foreslås som udgangspunkt for strafudmålingen.

Overtrædelser udenfor erhvervsforhold (privates hold af dyr)

Overtrædelse	1. gang	2. gang
Uforsvarlig behandling af dyr	2.000 kr.	6.000 kr.
Grovere uforsvarlig behandling	10.000 kr.	15.000 kr.

af dyr		
--------	--	--

Overtrædelser i erhvervsforhold (bortset fra visse transportsager)

Overtrædelse	1. gang	2. gang
Uforsvarlig behandling af dyr	5.000 kr.	15.000 kr.
Grovere uforsvarlig behandling af dyr	20.000 kr.	30.000 kr.

Derudover finder Miljø- og Fødevareministeriet, at det skal anses som en skærpende omstændighed, hvis der i sager inden for erhverv foreligger gentagne og eventuelt systematiske overtrædelser, hvilket bør føre til en væsentlig højere bode end det ovenfor anførte i andengangstilfælde inden for erhverv.

Der foreslås ingen ændringer i bodestørrelserne for så vidt angår de sager om transport af dyr, hvor bodestørrelserne blev skærpet med lov nr. 530 af 6. juni 2007 om ændring af dyreværnsloven.

For at modvirke, at personer som led i deres erhverv konsekvent overtræder dyreværnslovgivningen, er det Miljø- og Fødevareministeriets opfattelse, at der i sådanne sager vil kunne være grundlag for absolut kumulation, det vil sige sammenlægning af de boder, der isoleret set er forskyldt i de enkelte tilfælde. Derved opnås samme retsstilling for det øvrige erhverv som for dyretransporter.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

§ 28, stk. 2, nr. 1, der med forslaget bliver stk. 4, nr. 1, fastsætter strafferammen for overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser i dyreværnsloven, mens stk. 2, nr. 2, der med forslaget bliver stk. 4, nr. 2, fastsætter strafferammen for tilsidesættelse af et vilkår for en tilladelse. § 28, stk. 2, nr. 3, der med forslaget bliver stk. 4, nr. 3, fastsætter strafferammen for at undlade at efterkomme et påbud efter § 24 b, stk. 1. De bestemmelser, som er strafbelagt efter den foreslåede § 28, stk. 4, nr. 1, er følgende

§§ 1-3 (de generelle standarder for behandling, pasning og opstaldning af dyr)

§ 3 a, stk. 1 (forbud mod seksuel omgang med eller foretage seksuelle handlinger med dyr)

§ 5 (forbud mod tvangsfodring af dyr)

§ 9 (forbud mod at anvende levende dyr som mål ved øvelses- og kapskydning)

§ 11, stk. 2 (forbud mod fremvisning af visse hale- eller ørekuerede hunde)

§ 13, stk. 1 (aflivning af dyr så hurtigt og smertefrit som muligt og forbud mod drukning af dyr)

§ 14, stk. 1 og 2 (visse operative indgreb på dyr må kun foretages af en dyrlæge samt forbud mod kosmetiske operationer på dyr)

§ 16 (forbud mod at sætte andet end en glat ring i trynen på svin)

§ 17, stk. 1-3 (forbud mod fremvisning af dyr i cirkus mv. hvis dyret påføres væsentlig ulempe derved, forbud mod fremvisning af dyr i omrejsende menagerier samt forbud mod oprettelse af zoologiske haver, dyreparker og lignende uden Fødevarestyrelsens tilladelse)

§ 18, stk. 1 (forbud mod erhvervsmæssigt opdræt af og handel med andre dyr end landbrugsdyr samt drift af dyrepensioner og dyreinternater samt formidling af dyr uden Fødevarestyrelsens tilladelse)

§ 19 (forbud mod at overdrage dyr til børn under 16 år uden forældremyndighedshaverens samtykke)

§ 19 a (forbud mod salg af hunde på markeder)

§ 24 a, stk. 4 (pligt til at yde vejledning og hjælp til tilsynsmyndighederne ved kontrol af dyrehold m.v.)

Bestemmelsen finder kun anvendelse i sager, hvor de strafbare forhold ikke har udgjort uforsvarlig behandling af dyr eller grovere uforsvarlig behandling af dyr, herunder med karakter af mishandling

Det bemærkes, at der med forslaget ikke er sket tilføjelser af bestemmelser, som er strafbelagt efter § 28, stk. 2, nr. 1, der med forslaget bliver stk. 4, nr. 1, i forhold til den gældende bestemmelse. Med den foreslåede nyaffattelse foreslås således ingen selvstændige ændringer af bestemmelsen.

Når overtrædelsen er begået som led i erhverv, bør der i disse sager som udgangspunkt ikke udmåles boder under følgende strafpositioner for ikke uforsvarlig behandling af dyr (væsentlig ulempe), jf. dyreværnslovens § 28, stk. 2, jf. stk. 7, som efter forslaget bliver § 28, stk. 4, jf. stk. 9, i andengangstilfælde, for så vidt der ikke findes grundlag for fængselsstraf:

<i>Overtrædelse</i>	<i>1. gang</i>	<i>2. gang</i>
Ikke uforsvarlig behandling af dyr (væsentlig ulempe)	3.000 kr.	4.500 kr.

Hvis der er tale om brud på helt formelle regler, og hvor dyret ikke konkret har været udsat for væsentlig ulempe m.v. kan mindre boder efter omstændighederne anses for passende. Som et eksempel fra transportområdet kan nævnes tilfælde, hvor en vognmand har glemt at medbringe sin autorisation til transport af dyr, men hvor transporten i øvrigt er foregået upåklageligt.

Efter den foreslåede § 28, stk. 4, nr. 2, er straffen fortsat bode eller fængsel indtil 4 måneder, hvis man tilsidesætter et vilkår for en tilladelse, for eksempel tilladelse til erhvervsmæssig handel med dyr eller drift af zoologiske anlæg. Bestemmelsen finder kun anvendelse i sager, hvor de strafbare forhold ikke har udgjort uforsvarlig behandling af dyr eller grovere uforsvarlig behandling af dyr, herunder med karakter af mishandling. Desuden vil en vilkårsovertrædelse kunne medføre, at tilladelsen tilbagekaldes.

Den foreslåede ændring af § 28, stk. 2, nr. 3, der med forslaget bliver § 28, stk. 4, nr. 3, er en konsekvensændring som følge af den foreslåede hjemmel til at meddele forbud, jf. lovforslagets § 1, nr. 3. Med ændringen vil en overtrædelse af et forbud meddelt efter § 24 b, stk. 1, kunne straffes med bode eller fængsel indtil 4 måneder. Hvis tilsynsmyndigheden ved det opfølgende besøg, der blandt andet udføres efter, at der er påvist manglende overholdelse af reglerne på området, konstaterer, at et forbud ikke er efterkommet, kan overtrædelsen straffes med bode eller fængsel indtil 4 måneder, tilsvarende den nuværende retstilstand for påbud, der ikke er efterkommet, jf. det foreslåede stk. 4, nr. 3.

Med lovforslaget tilsigtes ingen ændring af strafniveaue for forhold, som er omfattet af disse bestemmelser.

Der henvises til pkt. 2.1.2.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det fremgår af § 28, stk. 7, at det ved udmåling af straf efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af stk. 5 og 6 anses som en skærpene omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter.

Den foreslåede ændring af bestemmelsens henvisninger er en konsekvens af forslaget om at opdele § 28, stk. 1, i tre stykker, således at straf for uforsvarlig behandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og forhold med karakter af mishandling af dyr bliver reguleret i særskilte stykker.

Til nr. 7

Det fremgår af § 29, stk. 4, at den, der med kendskab til en rettighedsfrakendelse efter bestemmelsens stk. 1 eller 3 overlader dyr i en anden persons varetægt, straffes med bode eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 4 måneder, såfremt der herved etableres en tilstand i strid med forbuddet. Efter bestemmelsens 2. pkt. finder § 28, stk. 9, der med forslaget bliver stk. 11, om at der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel, tilsvarende anvendelse.

Den foreslåede ændring af henvisningen i 2. pkt. er en konsekvens af forslaget om at opdele § 28, stk. 1, i tre stykker, således at straf for uforsvarlig behandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og forhold med karakter af mishandling af dyr bliver reguleret i særskilte stykker.

Til nr. 8

Det fremgår af § 32, stk. 4, at overtrædelse af de bestemmelser, der er nævnt i bestemmelsens stk. 2 og 3, straffes med bode eller fængsel indtil 4 måneder. Efter bestemmelsens 2. pkt. finder § 28, stk. 7, som med forslaget bliver stk. 9, om, at det anses som en skærpene omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter, tilsvarende anvendelse. Den foreslåede ændring af henvisningen

i 2. pkt. er en konsekvens af forslaget om at opdele § 28, stk. 1, i tre stykker, således at straf for uforsvarlig behandling af dyr, grovere uforsvarlig behandling af dyr og forhold med karakter af mishandling af dyr bliver reguleret i særskilte stykker.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Skyldsspørgsmål

Efter bevisførelsen for landsretten lægges det til grund, at strøelsen i dyretransporten har været utilstrækkelig og så urintilsølet, at grisene under transporten har fået ætsningsskader i det under sagen dokumenterede, ganske betydelige omfang.

Det lægges i overensstemmelse med embedsdyrlæge V1's forklaring til grund, at dyretransportens ventilationsanlæg var defekt i forbindelse med dyretransporten den 15. september 2016, og at anlægget derfor ikke ville kunne have været igangsat, selvom der under dyretransporten måtte vise sig behov herfor. Det kan ikke føre til en anden vurdering, at ventilationsanlægget fungerede under en efterfølgende kontrol foretaget af nu tidligere politiassistent V4.

Det lægges efter embedsdyrlæge V1's forklaring til grund, at grisene har været lastet for tæt. Antallet af døde grise ved ankomsten til slagtehuset understøtter denne forklaring. Den forklaring om beregning af lastetæthed, der er afgivet af vidnet, tidligere politiassistent V4, kan i lyset heraf ikke føre til en anden vurdering. Landsretten har herved også lagt vægt på tiltalte T1's og vidnet V1's forklaring om svinenes størrelse.

Under disse omstændigheder og sammenholdt med indholdet af Det Veterinære Sundhedsråds besvarelse af spørgsmål 8 om dødsårsagen hos de 11 dyr under transporten lægger landsretten til grund, at grisene er døde som følge af en kombination af utilstrækkelig ilttilførsel og stress, og at grisene har været udsat for den højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Der er ikke anført noget grundlag for at antage, at grisenes dødsårsag kan antages at være akut lungesygge.

Herefter, og i øvrigt af de grunde, der er anført af byretten, er de tiltalte skyldige i den rejste tiltale i samme omfang som fastslået ved byrettens dom. Det tiltrædes herunder, at der

er tale om grovere uforsvarlig behandling af dyr, og at forholdet har haft karakter af mishandling.

Straf, frakendelse og udvisning

På grund af karakteren og omfanget af de begåede overtrædelser af dyreværnslovgivningen mv. findes straffen efter indholdet af de ovenfor gengivne forarbejder til strafskærpsen, der trådte i kraft den 1. juli 2016, passende udmålt til fængsel i 60 dage for hver af de tiltalte.

Efter lovovertrædelsernes karakter skønnes anvendelse af ubetinget fængselsstraf påkrævet.

Når det imidlertid tages i betragtning, at tiltalte T2 ikke er tidligere straffet, og at tiltalte T1 af relevans for sagen i 2015 alene er straffet med en bøde på 3.000 kr. for et forhold, der vedrørte adgang til vand i forbindelse med en dyretransport med 667 grise over en samlet varighed på mere end 8 timer, finder landsretten det upåkrævet, at de forskyldte fængselsstraffe fuldbyrdes i deres helhed, jf. straffelovens § 58, jf. § 56. På den anførte baggrund finder landsretten, at alene 30 dage af den forskyldte fængselsstraf skal fuldbyrdes, mens resten af straffen skal gøres betinget på de vilkår, der er fastsat nedenfor.

Det tiltrædes, at de tiltalte T2 og T1 frakendes retten til at udføre erhvervsmæssig transport af dyr, jf. dyreværnslovens § 29 a, stk. 1. Landsretten finder dog efter en samlet vurdering af lovovertrædelsen, at frakendelsesperioden bør fastsættes til 2 år fra endelig dom for så vidt angår begge de tiltalte.

Af de grunde, der er anført af byretten, tiltrædes det, at der ikke er grundlag for at udvise tiltalte T1.

Landsretten stadfæster derfor med de ovenfor anførte ændringer dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod T2 og T1 stadfæstes med de ændringer,

at fuldbyrdelsen af 30 dage af den T2 idømte straf på fængsel i 60 dage udsættes og bortfalder efter en prøvetid på 2 år på vilkår, at tiltalte i prøvetiden ikke begår strafbart forhold, og

at fuldbyrdelsen af 30 dage af den T1 idømte straf på fængsel i 60 dage udsættes og bortfalder efter en prøvetid på 2 år på vilkår, at tiltalte i prøvetiden ikke begår strafbart forhold,

at de tiltalte T2 og T1 fratages retten til at udføre erhvervsmæssig transport af dyr i et tidsrum af 2 år fra endelig dom.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten.

(Sign.)

— — —
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 02-12-2019

Nourhan Hajjo
Retsassistent

Udskrift af dombogen

DOM

afsagt den 5. december 2018

Rettens nr. 2-1147/2018

Politiets nr. 2300-89122-00001-17

Anklagemyndigheden

mod

T1

Født september 1978

og

T2

Født marts 1987

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 13. februar 2018.

T1 og T2 er tiltalt for

1.

overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 3, jf. stk. 2, jf. stk. 1 og stk. 9, jf. § 1 og Justitsministeriets (nu Miljø- og Fødevareministeriets) bekendtgørelse nr. 1729 af 21. december 2006 om beskyttelse af dyr under transport § 35, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, jf. § 10, stk. 1, jf. bilag 2, afsnit D, punkt 1 og Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport m.v. artikel 3, litra c og g samt artikel 8 stk. 1, jfr. bilag I, kapitel 1 punkt 1 og kapitel III, punkt 2.1 og 2.6 og kapitel VII, afsnit D, ved natten til d. 15. september 2016 som førere af et sættevogntog med erhvervmæssig transport over i alt 254 km af oprindelig 230 levende slagtesvin (tiltalte T1 fra ejendommen, til By1 og tiltalte T2 fra By1 til Slagtehus, i By2 med ankomst kl. ca. 07.30), og ved i den forbindelse at have udsat dyrene for grovere uforsvarlig behandling med karakter af mishandling

1. idet lastetætheden for dyrene, der havde en omtrentlig gennemsnitsvægt på 100 kg, var på ca. 270 kg/m² mod tilladt 235 kg/m², således at ikke alle dyr kunne ligge ned og stå op i deres naturlige stilling;
2. idet vogntogets mekaniske ventilation var defekt, således at der under kørslen ikke var tilstrækkelig ventilation, som fuldt ud opfyldte dyrenes behov, og
3. idet strøelsen på sættevognens tre dæk var utilstrækkelig og konstateret våd af urin og dermed tung, hvilket medførte omfattende ætsningsskader på bagparti og/eller bug på flere dyr,

hvilket alt var medvirkende årsag til, at dyrene ikke blev transporteret under forhold, der hindrede, at de kom til skade eller påførtes unødigt lidelse, og at de ikke blev beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe med blandt andet den følge, at 11 slagtesvin døde under transporten.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf.

Der nedlægges endvidere påstand om, at de tiltalte i medfør af dyreværnslovens § 29 a, stk. 1, frakendes retten til at udføre erhvervsmæssig transport af dyr.

Der nedlægges endelig påstand om, at tiltalte T1 udvises fra Danmark.

De tiltalte har nægtet sig skyldige.

Sagens oplysninger

Tiltalte, T1, har forklaret, at han har været lastbilchauffør i lidt over tre år. Han opnåede kvalifikationer til at transportere levende dyr i slutningen af 2014 i Polen. Han har siden da overvejende kørt med levende dyr. Han har kørt for vognmand X1 i 3 år og 3 måneder. Han havde før kørt den samme grisetransport. Han arbejder i 9 timer, og derefter har han en pause. Han bor i By1. Han kan ikke huske, om han er tilmeldt folkeregisteret. Han har opholdstilladelse i Danmark. Han har tidligere været på produktionsstedet i By3. Han kom fra By1 til By3 i sin lastbil. Da han ankom var lastbilen tom. Han skulle transportere levende dyr. Han vidste, at det var grise. Der er tre dæk i lastbilen til placering af grisene. Grisene var placeret i stalden, da han ankom. Han kørte sin lastbil op til en rampe helt op af staldbygningen. Han var den eneste person, der stod på ydersiden af stalden. Han ved ikke, hvor mange personer, der var inde i stalden, da chauffører ikke har lov til at gå ind i staldbygningen. Strøelsen bliver lagt ud, lige før svinene kommer ud i lastbilen. Han havde selv strøelsen med i sin lastbil i nogle sække. Det var ham, der strøede ud på de tre etager. Man

bruger to sække pr. dæk. Han havde seks sække med i alt. Dækkene er mobile og kan flyttes op og ned. Man fylder det øverste dæk først med strøelse og svin og fortsætter derefter til næste dæk. Den mængde strøelse han havde med, er den mængde, han har med hver gang. Han kontrollerede ventilatorer og kontrollerede bilen, inden han gik i gang med at læsse bilen. De har i bilen et skab med nogle kontakter, som han afprøver. Foreholdt bilag 8, foto nr. 13, forklarede tiltalte, at det er det skab, han taler om. Han konstaterede, at ventilationen virkede. Vinduerne var i god stand. Når man læsset bilen, er vinduerne helt åbne. Når bilen kører, bliver vinduerne lukket en smule til. Når grisene skal fra stalden og ind i lastbilen driver landmanden dem ud 15 stk. af gangen. Rampen er så bred, at grisene uden problemer kan gå op af rampen samtidig. Når landmanden driver 15 stk. ud af gangen tæller han antallet for at se, om det er det rigtige antal. Hvis han ser, at en gris er halt eller har brok bliver svinet sendt tilbage. Når gårdmanden driver dem ud, skal de først gennem en smal stalddør. Der går de kun en af gangen. På hvert dæk er der fem bokse. Når han læsset holder han øje med, hvor meget plads der er i boksene, og trækker et svin tilbage, hvis der er lidt plads. Det nederste dæk er større end de to andre. Der er fem bokse på hvert dæk. Der er 15 svin i hver boks på det øverste dæk og det midterste dæk. På det nederste dæk var der 16 svin i hver boks. Han havde 230 svin med under transporten. Det har altid været den måde, han skulle læsset levende svin på. Det er firmaet, der har bestemt det. Han har fået samme information af sine kolleger. Da han havde lukket rampen og havde klædt om, kørte han med det samme. Ventilationen behøver ikke at være tændt på det tidspunkt fordi ristene var åbnet med 3/4. Den elektriske ventilation var lukket under kørslen. Han havde ikke konstateret synlige lidelser på nogle af grisene, inden han kørte. De opførte sig fuldstændig normalt. Han skulle køre til By1 . Der skulle skiftes chauffør i By1 , fordi køre- hviletidsbestemmelsen skulle overholdes. Han stoppede på firmaets adresse. Der ventede T2 på ham. Det var meningen, at han skulle køre den resterende tur til By2 . Han gav T2 læsningsplanen. T2 loggede sig på som ny chauffør. De gik rundt om lastbilen for at se om alt var okay. De kiggede efter dæktryk og andre ting ved bilen. De kiggede ikke nærmere på dyrene. Man kan altid lugte noget, når man har med en svinetransport at gøre. De stod sammen i ca. tre minutter, inden T2 kørte. Da de holdt stille, var den elektriske ventilation ikke tændt. Det var der ingen grund til, da bilen kun holdt stille i 2-3 minutter og lufttemperaturen var 10-12 grader. Med så mange grise i bilen, var der nogen af grisene, der gav lyd fra sig. Tiltalte forklarede yderligere om foto 13, at det er et billede af det elektriske system, der skulle bruges, når der skulle sættes ventilation på. Bilen, som han kørte transporten med, havde han tidligere kørt grisetransporter med. Han har kun kørt grisetransporter i Danmark. Han har været fører af andre lastbiler end den i sagen, men det er den, han har kørt mest i. Han er enig i, at boksen på billede nr. 13 ser rusten ud, men den virkede. Der var ingen grund til at bruge ventilationssystemet, da de mekaniske klapper virkede. Hvis de holdt i kø eller der var problemer med bilen, ville de tænde for systemet. Han aktiverede på intet tidspunkt ventilationssystemet i hans køretid. Han tændte det før læsningen som en kontrol. Da virkede systemet.

Den øverste række knapper er til ventilationen og den nederste række til lys. Han mener ikke, at der tidligere har været problemer med anlægget. Han havde en beholdning af stroelse med hjemmefra. Strøelsen er kraftigere end savsmuld. Det er træspåner, som er emballeret i sække. Han havde seks sække med. Han ved ikke, hvad sækkene vejede. Måske omkring 25-30 kg. Det var sække, han selv kunne løfte. Det var bestemt ovenfra, at han kun skulle bruge to sække på hver etage. De har hele tiden brugt den mængde strøelse til hvert dæk, og det går fint. Lastbilen blev rensset 100 procent inden den blev brugt til denne transport. Han har en højtryksrenser, han bruger. Det var ham selv, der rensede bilen. Vandet løber væk fra dækkene, men væggene kan godt være lidt fugtige ved en ny transport. Han har været ansat hos X1 fra februar 2015. Han har ikke haft andre arbejdsgivere. Han søgte om registreringsbevis og andre ting lige så snart han kom til Danmark. Der er lang sagsbehandlingstid. Han har ikke haft nogen sager om, at han skulle have arbejdet ulovligt i Danmark. Han har boet det samme sted, mens han har været ansat hos X1. Han bor . Det er ved firmaets hovedsæde. Han arbejder to uger af gangen, hvorefter han er en uge i Polen. De bor i hver sit værelse med fælles toilet. Han betaler ikke husleje for at bo på værelset.

Tiltalte, T2, har forklaret, at han er lastbilchauffør. Det har han været siden 2009-2010. Han har arbejdet som chauffør i Polen i 2-2 1/2 år og bagefter i Danmark. Han har certifikat til at køre med levende dyr. Han fik certifikatet i december 2010 i Polen. Han har også kørt for andre end X1, mens han har været i Danmark. Han kan bekræfte, at han skulle overtage lastbilen fra T1. De talte sammen i få minutter, inden han kørte. Det er rutine, at man kigger på lastbilen, inden man overtager den. Når man går rundt om bilen og ikke hører unormal larm fra dyrene kigger man mere på bilen end på dyrene. Det er fysisk umuligt, at komme op på øverste dæk for at se, hvordan dyrene har det. Ventilationen var ikke tændt. Der var ikke brug for det. Man bruger kun ventilation i krisesituationer, hvor bilen er gået i stykker, eller man holder i en lang kø på motorvejen. Ellers klares ventilationen gennem gardinerne. Alle gardinerne var ca. 3/4 dele åbne i begge sider af bilen. Han har før været på slagteriet i By2. Han havde også kørt i bilen før. Når man kommer til slagteriet bager man op med bagenden af bilen mod rampen. Derefter venter man på dyrlægen og derefter på at få losset. Det er chaufføren, der ordner losningen. Dyrlægen kontrollerer samtidig, at dyrene har det godt, og at der ikke er nogen skader på dyrene. Det er forskelligt, hvor dyrlægen står. Nogle gange står dyrlægen lige ved rampen, nogle gange der hvor dyrene går ud og andre gange længere væk. Det er meget forskelligt. Når han tømmer bilen, begynder han med det nederste dæk. Der var en død gris på det nederste dæk. Det kan ske og er sket før, at et eller to svin er døde under en transport. Han forstår ikke, hvorfor så mange grise døde under denne transport. Det er ikke sådan, at der dør et svin eller to hver gang, man har haft en transport, men det kan ske. Nederste dæk blev tømt først. Derefter sænkede han andet dæk. Alt var i orden på det mellemste dæk. På øverste dæk lå der allerede en død gris i

den første boks. Det var urovækkende. Der var flere døde i de næste bokse. Det kan godt passe, at der var 11 døde grise ialt. Han vidste ikke, hvad der kunne være sket. Han har ni års erfaring, og det er aldrig sket for ham før. Den eneste erfaring han har er, at der er en død gris engang imellem, som kunne have været svag eller syg. Han tænkte ikke over, om ventilationen burde have været sat i gang. Da de lossede var taget også åbnet. Han talte med dyrlægen om det. Dyrlægen var lige så forbløffet, som han selv var. Han kan ikke fastslå, om der var tilstrækkeligt med strøelse i bilen. Der er ikke noget unormalt i, at strøelsen bliver urintung under kørslen.

Embedsdyrlæge V1 har som vidne forklaret, at han er dyrlæge. Han har været dyrlæge i 32 år. Han har arbejdet på forskellige slagterier i Jylland og på Sjælland. Da han blev færdig som dyrlæge arbejdede han i kvægpraksis i Sønderjylland i en kortere periode og efterfølgende i Fødevarestyrelsen . Han rolle på slagterierne er, at han skal påse det levende syn, at grisene er sunde og raske og sikre sig , at de ikke har været udsat for mishandling, når de kommer ind som levende. Efter at de bliver bedøvet og aflivet, skal han se, at der ikke er sygdomsmæssige tegn der taler for, at de skal kasseres, eller om de har været mishandlet undervejs. Han havde vagten den 15. september om morgenen, da der kom en lastbil fra Fyn med grise. Han var den eneste dyrlæge, og der var kun en rampe, da det er et lille slagteri. Han kunne se, at strøelsen var meget vådt og lugtede af urin og ammoniak. Det er normalt at svinene urinerer undervejs. Hvis de kun har været to timer undervejs, vil lugten ikke været så kraftigt, som den var i denne situation. Det var fordi, de havde været lang tid undervejs. En tur på 268 km tur skal ikke generere så meget urin, hvis de har kørt direkte fra By3 til By2 . Hans formodning er, at de har holdt et eller andet sted i lang tid uden ventilation, og at grisene derved ikke har kunnet få luft. Strøelsen skal suge urinen. Det kunne mængden af strøelse i lastbilen ikke. Han kan ikke huske de præcise retningslinier for, hvor meget strøelse, der skal være i lastbilen, men det skal være synligt og ikke være sådan, så der er bare pletter, og man kan se vognbunden. Hans indtryk var, at mængden af strøelse var okay, men den havde bare suget al urinen. To sække strøelse på ialt 50-60 kg til hvert dæk lyder fornuftigt. Hans formodning er, at de må have holdt stille over længere tid uden ventilation. Det var først det nederste dæk de tømte. der var ikke døde grise på det nederste dæk. På det midterste dæk var der to døde grise og på det øverste dæk var der ni døde grise. Det er helt usædvanligt, at der er så mange døde grise på et læs. Det har han aldrig set før. Temperaturen var ikke alarmerende. Han foretog ikke nogen test af ventilationen. Han bad chaufføren om at starte ventilationsanlægget. Det kunne han ikke, og vidnet kunne se, at det var meget rustent og bundet op med gummistrips. Det er den kontrolboks, som er vist på fotoet. I oktober måned læssede samme chauffør grise af igen. Vidnet bad ham efterprøve ventilationsanlægget, og da virkede det heller ikke. Når bilen er i fart er det nok, at der kommer luft ind gennem ristene, hvis det ikke er meget varmt. Han kan ikke huske, hvordan ristene stod, da han så lastbilen. Der var ingen tegn på, at grisene døde af sygdom. Det er hans faglige vurdering, at det er på grund af manglende ven-

tilationen og en længerevarende periode, hvor de har holdt stille, at grisene døde. Han konstaterede, at grisene var oppustet. Det er et udtryk for, at de havde været døde et godt stykke tid. Mikrofloraen, der er i mave- tarmkanalen udvikler gas og luft, der gør, at grisene bliver udspilet. Den luft presser endetarmene ud på grisene. Forholdt foto nr. 6 og 7 forklarede vidnet, at det høje lufttryk, der presser endetarmen ud. Foreholdt foto 5 forklarede vidnet, at de blålige misfarvninger på grisene er udtryk for, at grisene har været døde i længere tid. Ved længere tid forstås mellem 6-12 timer, men efter hans vurdering nok sandsynligt omkring 12 timer. Det mest sandsynlige er, at de er døde af for høj temperatur. Hvis ventilationen ikke har virket, og ristene ikke har været åbnet, er hans gæt, at temperaturen kan komme op på 30-35 grader. Den elektriske ventilation virkede ikke. Når man skal aktivere den elektriske ventilation, mener han, at man kan dreje en kontakt for hvert dæk, så man kan tænde og slukke for hvert dæk. Der var ingen kontakter, der kunne aktiveres på nogen af dækkene. Vidnet har beregnet, at der var en vægt på 270 kg pr. m² mod 235 kg pr. m² som er EU-reglerne. Han kan beregne antal kilo pr. dæk via beregninger. Hvis der har været højere kilo pr. dæk end tilladt, kan det være medvirkende til en varmeudvikling, som kan være årsag til, at så mange grise døde. Varmeudviklingen gør også, at grisene har vanskeligt ved at komme af med varmen. Grisetransporter er nogenlunde ens indrettet med hensyn til størrelsen af cellerne. Det sædvanligt, at grisetransporterne er indrettet og lastet på den måde, som forklaret af tiltalte, så det overraskede ham ikke, at grisetransporten var læsset, som den var. Det er sådan man gør. Han har ikke været med til opmålinger af lastedækkene på dækkene i bilen. Det er ikke vidnet, der har lavet beregningen om de 270 kg pr. m². Han mener, at det er en juridisk vurdering. Grisene havde også urinætsninger både på og under huden. Urinætsninger er meget smertefulde og tyder på, at grisene har været længe undervejs. Det er helt usædvanligt, at de ser urinætsninger hos grise. Grisene må have været under transport i op mod 12 timer. Når man afleverer grisene, bliver de ikke talt. Det fremgår på køresedlen, hvor mange grise der er læsset på bilen, og hvor de kommer fra. Det er givet på forhånd, hvor mange grise, der ankommer. Det er først under slagtekæden, at hver gris bliver aflæst med leverandørnummer, som er tatoveret på grisen. Man ser om antallet passer med antallet på køresedlen. Det er de konkrete grise, der bliver vejte. Vægten på grisene og antal m² lad på bilen angiver en tæthed. Det er ikke vidnet, der har lavet beregningen.

V2 har som vidne forklaret, at han producerer svin på gården . Han leverer til slagteri ved at få sine svin transporteret sammen med svinene fra Virksomhed1 . Han giver Virksomhed1 besked om hvor mange svin, han har til slagting, og får derefter oplyst tidspunktet for svinenes afhentning ved en SMS eller en telefonopringning. Han placerer derefter sine svin i et udleveringsrum, hvor svinene går på spalter og med adgang til vand i op til to timer før de skal hentes. Han undlader at fodre svin inden slagting af hensyn til slagteprocessen. Et kvarter eller en halv time før det aftalte tidspunkt for afhentning, flytter han svinene ud i en særlig afhentningsvogn, hvorfra svinene bliver hentet af en lastbil. Han er ikke selv til ste-

de, når lastbilen afhenter svinene. På denne måde reducerer han risikoen for at smitte føres tilbage til hans egen besætning. Svinene afhentes af en lastbil fra Virksomhed1, som transporterer svinene over til en stald ved Virksomhed1. Virksomhed2 henter derefter både hans og Virksomhed1's svin fra stalden på Virksomhed1, sådan at chaufføren kun har et afhentningssted. Normalt afhentes svin ved ham i løbet af dagen, typisk mellem kl. 7 og 17. Han får besked ved en SMS eller et telefonopkald, hvis chaufføren bliver forsinket i forhold til det oprindeligt planlagte afhentningstidspunkt. Den pågældende dag havde han 27 svin til slagtning. I forbindelse med politiets afhøring den 9. maj 2018 (bilag 1-15), havde han forsøgt at gennemgå gamle telefonbeskeder for at se, om han kunne finde en SMS med tidspunktet for den konkrete afhentning af de 27 svin, men det var ikke lykkedes at finde en besked. Han havde også papirer om afhentning af svin liggende i stalden, men heller ikke her var det lykkedes at finde yderligere. Han kan ikke mindes at han nogensinde har fået afhentet svin om natten. Han har fået afregning for alle 27 svin, så han går ud fra at hans svin ikke var blandt de svin, som blev konstateret døde ved ankomsten til slagteriet.

V3 har som vidne forklaret, at han er disponent ved Virksomhed1. Virksomhed1 producerer slagtesvin til slagtning i Danmark og til eksport. V2 er en blandt flere lokale landmænd, som er kunde ved Virksomhed1. V2 ringer til vidnet, når V2 har svin til slagtning. Vidnet foranlediger svinene hentet ved V2 af Virksomhed1's lastbil. V2's svin placeres derefter i en stald sammen med Virksomhed1's egne slagtesvin. Virksomhed1's chauffør henter derefter alle svinene fra denne stald, som tømmes og rengøres inden næste produktion påbegyndes. Den konkrete leverance blev samlet på ejendommen, som ejes af Virksomhed1. Under opholdet i denne stald kører vand, foder og ventilation automatisk. Han bor selv 4 km fra ejendommen, og er altid til stede når der afhentes svin. Han husker ikke den konkrete transport, idet de kan have op til 5-7 afhentninger om dagen. Han er sikker på, at han også var til stede ved den konkrete afhentning. Chaufføren skal sørge for at lastbilen er ren og strøelse er lagt ud inden svinene læsses ombord på bilen. Han kontrollerer normalt ikke bilen før læsningen starter, og ved derfor heller ikke om ventilationen virkede. Dette er chaufførens ansvar. Han husker ikke hvordan han fik besked om de døde grise, men mener at alle de 11 døde grise var leveret af Virksomhed1. Der medvirker ikke dyrlæger ved læsning til transport indenfor Danmarks grænser, så chaufføren kontrollerer sundhedstilstanden og chaufføren bestemmer selv om den enkelte gris skal med på lastbilen. Foreholdt bilag 1-16, side 1 nederst, bekræftede vidnet at Virksomhed1 havde hentet 27 slagtesvin hos V2 til den konkrete leverance. Foreholdt bilag 1-16, side 2 øverst, afviste vidnet at chaufføren kunne have læsset grisene om eftermiddagen, og derefter have holdt sit hvil med grisene læsset på bilen indtil transporten mod By2 blev startet kl. 3 om natten. Både han og chaufføren holdt øje med om svinene var større end normalt, sådan at lastbilen ikke blev overlæsset.

Det Veterinære Sundhedsråd har i udtalelse af 30. januar 2018 besvaret anklagemyndighedens spørgsmål således:

»...

Spørgsmål 1:

Er to sække (svarende til 30 - 40 kg) strøelse pr. dæk under normale omstændigheder tilstrækkeligt til at sikre dyrene et dyreværnsmæssigt forsvarligt leje, hvis det forudsættes, at transporten har haft en samlet varighed af ca. 4 timer?

Svar ad 1:

Gulvet i et transportmiddel skal være forsynet med passende strøelse eller tilsvarende materiale, der giver dyrene den fornødne komfort under hensyn til arten og antallet af dyr, der transporteres, transporttiden og vejrforholdene. Dette materiale skal sikre en passende absorption af urin og ekskrementer.

Rådet finder, at det ved hver enkelt transport af dyr skal vurderes, hvilken mængde strøelse, der kan sikre passende absorption af urin og ekskrementer, og dermed fornøden komfort, på den pågældende lastbil under hensyntagen til antallet af dyr under transport, transportens varighed og de aktuelle vejrforhold.

Det fremgår af sagens akter, at strøelsen på sættevognens tre dæk var meget tung og våd af urin. Lægges dette til grund, finder Rådet, at to sække, svarende til 30 - 40 kg, strøelse pr. dæk, ikke har været tilstrækkeligt til den pågældende transport.

Spørgsmål 2-4:

2. Hvad er de konstaterede ætsningsskader udtryk for?

3. Kan omfanget af ætsningsskade tyde på, at dyrenes ophold på vogntoget har været længere end forudsat under 1?

4. Er Det Veterinære Sundhedsråd enig i embedsdyrlægens skøn over ætsningernes alder?

Svar ad 2-4:

Udvikling af urinætsningsskader er et udtryk for, at dyrene har været i kontakt med et urintilsølet underlag.

Kontakt til et urinsølet underlag kan medføre inflammatoriske reaktioner i huden, som kan fremkomme indenfor minutter. Da der i den konkrete situation er tale om akutte forandringer uden makroskopisk erkendelige reparatoriske reaktioner, kan alderen på hudforandringerne alene udredes ved histopatologisk undersøgelse.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet det muligt, at slagtesvinene under transporten kan have udviklet urinætsninger i huden som følge af kontakt til urinsølet underlag på vognen. Rådet kan på det foreliggende grundlag ikke nærmere vurdere urinætsningernes alder.

Spørgsmål 5- 6:

5. Kan den af embedsdyrlægen (bilag 7, side 2) konstaterede dødsstivhed tyde på, at dyrenes ophold på vogntoget har været længere end forudsat under 1?

6. Hvad er den i samme bilag af embedsdyrlægen nævnte ”oppustethed” hos de selvdøde dyr udtryk for?

Svar ad 5-6:

Tilstanden dødsstivhed, rigor mortis, afhænger af en række forhold hos det enkelte dyr. Rigor mortis skyldes en række portmortelle, biokemiske forandringer i muskulaturen og begynder typisk 2-6 timer efter dødens indtræden. Rigor mortis vil alt andet lige indtræde senere hos dyr ved lave temperaturer i omgivelserne, medens stress hos dyrene på tidspunktet for dødens indtræden, som følge af den øgede metaboliske omsætning, vil betinge, at rigor mortis indtræder tidligere. Tilstanden manifesterer sig først i kæbemuskulaturen og derefter kroppen og til sidst ekstremiteterne. Rigor mortis kan begynde efter ½ time, men vil i de fleste kadavere være manifest efter 2-8 timer, og nå et maksimum efter 1-2 døgn efter dødens indtræden.

En nærmere klinisk beskrivelse af de døde svin ses ikke at fremgå af sagsakterne.

Det fremgår, at lastetætheden for dyrene, der havde en omtrentlig gennemsnitsvægt på 100 kg, var på ca. 270 kg/m² mod tilladt 235 kg/m², således at ikke alle dyr kunne ligge ned og stå op i deres naturlige stilling, samt at vogntogets mekaniske ventilation var defekt, således at der under kørslen ikke var tilstrækkelig ventilation, som fuldt ud opfyldte dyrenes behov. Rådet finder på baggrund af ovenstående, at de pågældende dyr under de givne forhold har været stresspåvirkede. Rådet finder det ikke muligt på det foreliggende grundlag nærmere at angive, hvornår rigor mortis må antages at være indtrådt hos de 11 døde svin, og kan derfor ikke nærmere tidsangive varigheden af transporten, herunder varigheden af dyrenes ophold på vogntoget.

Rådet finder, at den af embedsdyrlægen beskrevne oppustethed hos de døde svin er udtryk for postmortel gasophobning i mave/tarmkanalen.

Spørgsmål 7:

Hvad er udskudt endetarm (rectal prolaps) udtryk for, og kan lidelsen være et resultat af det miljø, dyret har befundet sig i (temperatur, urin-

dampe (manglende ventilation), pladsforhold,...)? Kan lidelsen have helt andre årsager og i givet fald: hvilke?

Svar ad 7:

De endelige årsagsforhold ved rektal prolaps er ukendte. Lægges ovenstående samt svar ad 5-6 til grund, finder Rådet det sandsynligt, at endetarmsprolaps hos nogle af de døde grise kan være fremkaldt af post-mortel gasophobning i mave-tarmkanalen.

Spørgsmål 8:

Hvad er efter Rådets opfattelse dødsårsagen hos de 11 selvdøde dyr?

Svar ad 8:

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.

Lægges det til grund, at lastetætheden for dyrene, der havde en omtrentlig gennemsnitsvægt på 100 kg, var på ca. 270 kg/m² mod tilladt 235 kg/m², således at ikke alle dyr kunne ligge ned og stå op i deres naturlige stilling, at vogntogets mekaniske ventilation var defekt, således at der under kørslen ikke var tilstrækkelig ventilation, som fuldt ud opfyldte dyrenes behov, samt at der ved ankomsten til slagteriet sås tydelig dødsstivhed hos de 11 døde svin, der endvidere var oppustede og havde mørke misfarvninger på bug, ører og ben, finder Rådet det overvejende sandsynligt, at grisene er døde som følge af en kombination af utilstrækkelig ilttilførsel og stress.

Lægges ovennævnte samt svar ad 1-7, sagsakterne og de medsendte fotos til grund, finder Rådet, at svinene ved at være læsset og transporteret på en måde, så 11 svin var døde ved ankomsten til slagteriet, har været udsat for den højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 9:

Vil Det Veterinære Sundhedsråd karakterisere behandlingen af slagtesvinene som uforsvarlig, groft uforsvarlig eller groft uforsvarlig med karakter af mishandling?

Svar ad 9:

Se svar ad 8.

Spørgsmål 10:

Giver sagen i øvrigt rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 10:

Nej.

...«

Det Veterinære Sundhedsråd har i supplerende udtalelse af 2. oktober 2018 besvaret anklagemyndighedens spørgsmål således:

»...

Spørgsmål 11:

På grundlag af vidnet V1's forklaring (retsbogen side 4) og i lyset af Deres svar på spørgsmål 1 anmodes om svar på, om laget af strøelse skal have en sådan tykkelse, at det suger den under opholdet på vogntoget afleverede urin?

Svar ad 11:

Ja. Gulvet i et transportmiddel skal være forsynet med passende strøelse eller tilsvarende materiale. Strøelsen skal sikre passende absorption af den urin og de ekskrementer, der afgives af dyrene under transporten. Strøelsen er endvidere med til at sikre dyrene fornøden komfort, herunder forhindre at gulvene bliver glatte, og at dyrene skrider og mister fodfæste under vognens bevægelser.

Af embedsdyrlægens forklaring til retsbogen fremgår, at mængden af strøelse i lastbilen ikke kunne absorbere urinen.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at der ikke har været en tilstrækkelig mængde strøelse til at sikre passende absorption af urin og ekskrementer på den pågældende transport.

Spørgsmål 12:

På grundlag af samme vidnes forklaring (retsbogen side 5) og i lyset af Deres svar på spørgsmål 3 anmodes om svar på, om rådet er enig med vidnet i, at dødsfaldene blandt andet er et resultat af "en længerevarende periode, hvor de har holdt stille", som jeg forstår således, at opholdet har strakt sig længere end den blotte køretid fra By3 til By2 ?

Svar ad 12:

Sagens oplysninger giver ikke Rådet anledning til overvejelser om, at transporten på de ca. 4 timer skulle være afbrudt ud over den tid, der fremgår af chaufførens forklaring og sagens akter.

Rådet skal endvidere henvise til udtalelsen af 30. januar 2018, hvor Rådet har anført, at *"Rådet finder det overvejende sandsynligt, at grisene er døde som følge af en kombination af utilstrækkelig ilttilførsel og stress."*

Spørgsmål 13:

Er rådet enig i samme vidnes vurdering (retsbogen side 5), hvorefter grisene ved ankomsten til slagteriet "har været døde i længere tid", hvorved vidnet forstår "mellem 6-12 timer, men efter hans vurdering nok sandsynligt omkring 12 timer". Det bemærkes, at Fødevarestyrelsen (Kødkontrollen) i sin anmeldelse ikke har oplyst, at de døde grise eller dele heraf er opbevaret på frost til brug for eventuel histopatologi?

Svar ad 13:

Eksakt fastsættelse af et dødstidspunkt under omstændigheder som i den aktuelle sag er usikkert. En parameter, som indgår i denne vurdering, er forekomsten og udbredelsen af rigor mortis (dødsstivhed). Forekomsten og varigheden af dødsstivhed afhænger af parametre så som temperatur, stress forud for døden, o.a. – der henvises til Rådets tidligere svar.

Postmortel gasoppustning, som er et udtryk for mikrobiel gasproduktion, optræder som led i forrådnelse og forventes at indtræde efter nogle timer hos et velernæret slagtesvin – dog afhængigt af forhold som omgivelsernes temperatur, vindafkøling og tykkelsen af underhudens fedtlag. Gasoppustning er et udtryk for, at grisene har været "døde i længere tid", hvorved Rådet forstår flere timer. Vurdering af dødstidspunktet vha. rigor mortis foretages ved den umiddelbare inspektion. Nedfrysning af kroppene mhp. efterfølgende at vurdere rigor mortis er ikke en egnet fremgangsmåde.

Rådet kan på det i sagen foreliggende veterinærfaglige grundlag således ikke udtale sig nærmere om, hvornår under transporten grisene døde.

Spørgsmål 14:

Giver sagen i øvrigt rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 14:

Nej.

Tiltalte T1 er ved bødeforlæg af 30. juli 2015 straffet for overtrædelse af Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1729 af 21. december 2006, § 35, stk. 1, nr. 1, jf. Rådets forordning nr. 1/2005, artikel 3, litra h, jf. bilag 1, kapitel V, pkt. 1.4, litra B.

Udlændingesservice har i en erklæring af 29. marts 2018 udtalt følgende:

»...

Det er til sagen oplyst, at anklagemyndigheden forventer pågældende idømt ca. 30 dages fængsel.

Det er endvidere oplyst, at anklagemyndigheden vurderer, at der under straffesagen bør nedlægges påstand om udvisning med indrejseforbud.

Opholdsgrundlag og længde

Længden af T1's lovlige ophold i relation til udvisningsbestemmelsen regnes fra den 22. marts 2016, hvor pågældende blev meddelt registreringsbevis, jf. herved udlændingelovens § 27, stk. 1, og T1 har således haft lovligt ophold i Danmark i ca. 2 år, jf. udlændingelovens § 27.

...

§ 26, stk. 2

Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt en beslutning om udvisning af T1 kan antages at være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, skal Udlændingestyrelsen henvise til politiets rapport af 28. februar 2018.

Udtalelse om udvisningsspørgsmålet

...

Udlændingestyrelsen skal i øvrigt bemærke, at det følger af udlændingelovens § 2, stk. 3, at de begrænsninger, der følger af kapitel 3-5 kun finder anvendelse på udlændinge, der er omfattet af EU-reglerne, i det omfang det er foreneligt med disse regler, samt at det følger af EU-domstolens praksis, at udvisning af en EU/EØS statsborger kun er berettiget, såfremt den pågældendes tilstedeværelse eller adfærd udgør en virkelig og tilstrækkelig alvorlig trussel mod grundlæggende samfundshensyn.

...

Udlændingestyrelsen skal endelig henlede opmærksomheden på § 39 i bekendtgørelse nr. 474 af 12. maj 2011 (EU-opholdsbekendtgørelsen) som vedlægges i kopi.

Vi har ikke hermed taget stilling til, hvorvidt EU-reglerne i det konkrete tilfælde er til hinder for en udvisning.

På baggrund af anklagemyndighedens oplysninger om kriminalitetens karakter, og om at den pågældende forventes idømt en frihedsstraf af ca. 30 dages varighed sammenholdt med de i udlændingelovens § 26, stk. 2 nævnte hensyn, kan Udlændingestyrelsen tiltræde, at anklagemyndigheden nedlægger påstand om udvisning.

...«

Rettenns begrundelse og afgørelse

Retten lægger efter embedsdyrlæge V1's forklaring og Det Veterinære Sundhedsråds besvarelse af spørgsmål I og spørgsmål II til grund, at den anvendte strøelse ikke har været tilstrækkelig til den pågældende transport. Retten lægger ligeledes efter embedsdyrlægens forklaring til grund, at den mekaniske ventilation på vogntoget var defekt under kørslen. Det er ubestridt, at lastetætheden oversteg 235 kg/m².

Herefter og efter Det Veterinære Sundhedsråds besvarelse af spørgsmål 8 lægger retten til grund, at forholdene ombord på transporten ved ankomsten til Slagtehus var af en karakter, så svinene har været udsat for den højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, således at forholdet må karakteriseres som en groft uansvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling.

Tiltalte T1 forestod læsningen af transporten på By3, og indledte transporten ved at føre lastbilen herfra til By1.

Retten finder, at denne tiltalte ved at indlede og gennemføre transporten med et utilstrækkeligt lag strøelse, med en defekt mekanisk ventilation og for stor lastetæthed har udvist en sådan uagtsomhed at denne tiltalte er skyldig i den rejste tiltale.

Straffen for tiltalte T1 fastsættes til fængsel i 60 dage, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 3, jf. stk. 2, jf. stk. 1 og stk. 9, jf. § 1 og Justitsministeriets (nu Miljø- og Fødevareministeriets) bekendtgørelse nr. 1729 af 21. december 2006 om beskyttelse af dyr under transport § 35, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, jf. § 10, stk. 1, jf. bilag 2, afsnit D, punkt 1 og Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport m.v. artikel 3, litra c og g samt artikel 8 stk. 1, jfr. bilag I, kapitel I punkt 1 og kapitel III, punkt 2.1 og 2.6 og kapitel VII, afsnit D.

Tiltalte T1 frakendes retten til at udføre erhvervmæssig transport af dyr i 3 år, jf. dyreværnslovens § 29 a, stk. 1.

Tiltalte T2 overtog transporten i By1, og førte herfra lastbilen til Slagtehus. Retten finder, at denne tiltalte ved at overtage transporten uden at foretagen nogen undersøgelse af dyrenes forhold og den mekaniske ventilation også har udvist en sådan uagtsomhed at denne tiltalte også er skyldig i den rejste tiltale.

Straffen for tiltalte T2 fastsættes til fængsel i 60 dage, jf. dyreværnslovens § 28, stk. 3, jf. stk. 2, jf. stk. 1 og stk. 9, jf. § 1 og Justitsministeriets (nu Miljø- og Fødevareministeriets) bekendtgørelse nr. 1729 af 21. december 2006 om beskyttelse af dyr under transport § 35, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, jf. § 10, stk. 1, jf. bilag 2, afsnit D, punkt. 1 og Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport m.v. artikel 3, litra c og g samt artikel 8 stk. 1, jfr. bilag I, kapitel I punkt 1 og kapitel III, punkt 2.1 og 2.6 og kapitel VII, afsnit D.

Tiltalte T2 frakendes retten til at udføre erhvervs-mæssig transport af dyr i 3 år, jf. dyreværnslovens § 29 a, stk. 1.

Retten har ved strafudmålingen lagt vægt på, at forholdet er begået som led i erhvervs-mæssig transport samt at transporten blev gennemført på en måde, som førte til at 11 svin afgik ved døden. Heroverfor har retten lagt vægt på, at der er tale om et enkeltstående forhold.

Retten har ved frakendelsen af retten til at udføre erhvervs-mæssig transport af dyr lagt vægt på, at de tiltalte ikke tidligere er dømt for at have overtrådt dyreværnslovens § 28, stk. 3.

Tiltalte T1 frifindes for den nedlagte påstand om udvisning, idet tiltaltes tilstedeværelse eller adfærd hverken efter tiltaltes personlige forhold eller den nu pådømte lovovertrædelse findes at udgøre en virkelig og tilstrækkelig alvorlig trussel mod grundlæggende samfundshensyn.

Thi kendes for ret:

Tiltalte T1 skal straffes med fængsel i 60 dage.

Tiltalte T1 frakendes retten til at udføre erhvervs-mæssig transport af dyr i 3 år.

Tiltalte T2 skal straffes med fængsel i 60 dage.

Tiltalte T2 frakendes retten til at udføre erhvervs-mæssig transport af dyr i 3 år.

De tiltalte skal hver især betale de dem vedrørende sagsomkostninger, herunder hver halvdelen af salæret til den for dem beskikkede forsvarer.

Henning Fuglsang Sørensen
kst. dommer

/sa

Udskriftens rigtighed bekræftes.
RETTEEN I ODENSE - 2.afdeling, den 11. december 2018

Jette Düring
Kontorfuldmægtig